

Gabropegmatit z ultrabázického telesa pri Komárovciach

(6 obr. a 2 tab. v texte)

DUŠAN HOVORKA — LAURENC SNOPOKO — JOZEF ZLOCHA*

Габброpegматиты в ультраосновных породах возле деревни Комаровце

Скважиной Ко-1, в югозападной части кошицкой впадины возле деревни Комаровце в сильно серпентинизированных ультраосновных породах, были обнаружены габброpegматитовые жилы. По окраинам некоторых из них, в зоне реакции вместе с амфиболом и хлоритом, встречается и флогопит. Мощность габброpegматитовых жил очень мала, обычно величины дециметрового порядка. Габброpegматиты представляют вероятно жильный эквивалент основных интрузий. Такая большая интрузия ультраосновных пород в югозападной части кошицкой впадины, кроме преобладающих ультраосновных типов, содержит и габброидные типы пород и принадлежит вероятно в группу алпийских тел габброперидотитового характера.

Gabbropegmatite from the ultrabasic body near Komárovce (West Carpathian Mts.)

Gabbropegmatite in a strongly serpentinized ultrabasic body was ascertained by borehole Ko-1 (Komárovce village) in the SW part of the Košice basin (Eastern Slovakia). On the rims of some veins phlogopite together with amphibole and chlorite is present in reaction borders. Veinlets are of small, only several dm thickness. Gabbropegmatite represents probably dyke equivalent of basic intrusive rock. So this extensive ultrabasic body comprises gabbroide members except of overwhelming ultrabasic derivatives and probably belongs to the group of alpinotype gabbro — peridotite bodies.

Veľké (okolo 100 km²) ultrabázické teleso (sústava telies) v juhozápadnej časti Košickej kotliny bolo ohraničené magnetometricky (R. Bárta et al. 1969). Severnú časť telesa, ktorá v oblasti Hodkoviec vystupuje na povrch, charakterizovali práce J. Zlochu (1973), D. Hovorku — I. Rojkoviča — J. Zlochu (1973), D. Hovorku — I. Rojkoviča — J. Zlochu (1975) a D. Hovorku — I. Rojkoviča (1975). Ide o zložitú teleso ultrabázik alpinotypného charakteru. Prevládajúcim typom hornín sú intenzívne serpentinizované peridotity (lherzolitické, harzburgitické a dunitické typy),

* Doc. RNDr. Dušan Hovorka, CSc., Katedra petrografie PF UK, Gottwaldovo nám. 19, 886 02 Bratislava.

RNDr. Laurenc Snopko, CSc. Geologický ústav D. Štúra, Mlynská dolina 1, 809 40 Bratislava.

Ing. Jozef Zlocha, Geologický prieskum, 048 80 Rožňava.

pyroxenity vystupujú podradne. Na telese sa v jeho severnej časti miestami zachovala fosilná kôra zvetrania. V ostatnom čase dosiahol vrt pri Paňovciach zónu intenzívnej chryzotilovej mineralizácie (J. Zlocha et al. 1975).

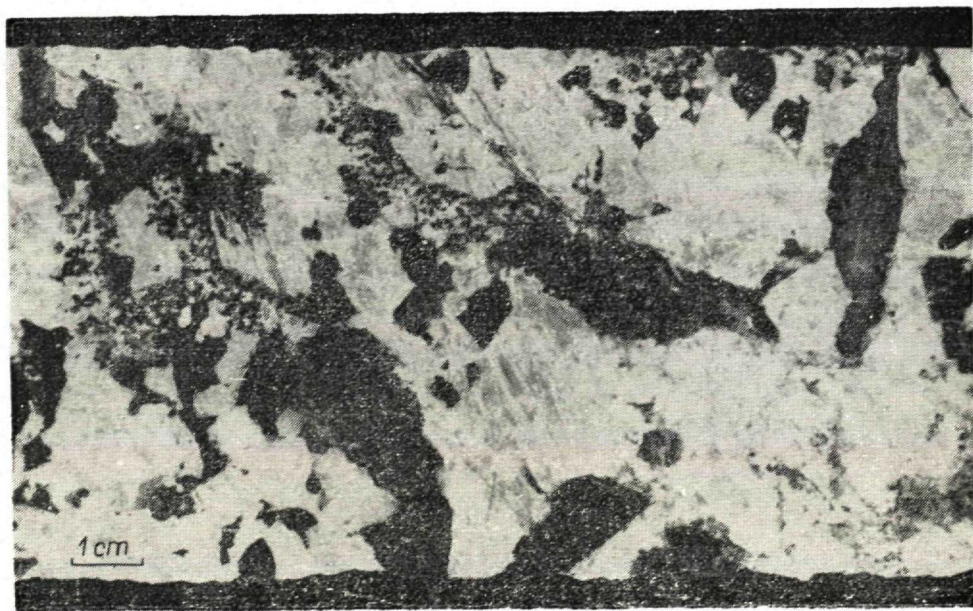
Vzorky študovaných gabropegmatitov pochádzajú z jadra hlbokého vrtu Ko-1 vyhlbeného v rokoch 1966–1967, pričom sa gabropegmatitové, resp. amfibolické a chloritické žilky a hniezda zistili v spodnej časti vrtného profilu v nasledujúcich úrovniach: 1034, 1044, 70, 1103, 20, 1161, 10, 1255, 1348, 20, 1361 m a i.

Pretože netypické gabropegmatity z oblasti Západných Karpát boli doteraz známe len od Dobšinej (P. Rozložník 1935, L. Kamenický — M. Marková 1975), uvádzame ich stručnú charakteristiku.

Charakteristika gabropegmatitov

Gabropegmatity sú hrubozrnného až veľkozrnného typu (0,5–3 cm). Tvoria žily a hniezda v základnom horninovom type telesa — v intenzívne (60–80 %) serpentinizovaných peridotitoch. V dôsledku zrnitosti a svetlej farby sa pegmatity od okolnej horniny zreteľne odlišujú.

Študované gabropegmatity majú jednoduché minerálne zloženie; prevládajú v nich bazické plagioklasy. Tmavé minerály sú reprezentované v rozličnom pomere zastúpenými rombickými, ojedinele aj monoklinickými pyroxénmi, miestami aj amfibolmi. Chýbanie primárneho kremeňa je odrazom genézy týchto hornín.

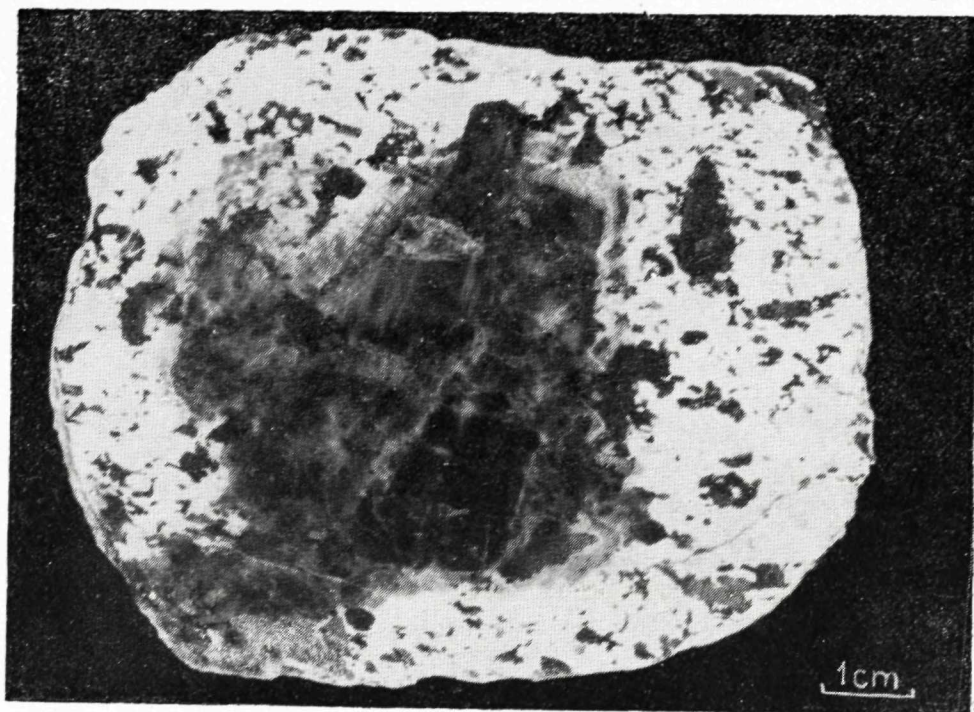
Obr. 1. Amfibolicko-pyroxenický gabropegmatit. Okolo glomerofyrických pyroxénov miestami vidieť svetlozelené amfiboly. V hornine prevláda bazický plagioklas.

Fig. 1. Amphibole-pyroxene gabbropegmatite. Around of glomerophyric pyroxene is locally light-green amphibole. Basic felspar predominates in the rock.

Textúra gabropegmatitov je masívna. Už makroskopicky je charakteristická miestami nehomogénna stavba. Na reznej ploche horniny často možno pozorovať zonálnu koncentrickú stavbu tmavých glomerofyrických zhlukov okolo krátkych stĺpciek pyroxénov, resp. okolo zhlukov pyroxénov pozorovať lemy dlhostĺpciekovitých svetlo- až sýtozelených amfibolov. Štruktúra hornín je prevažne hypidiomorfne zrnitá. Lokálne zhluky aktinolitických amfibolov okolo pyroxénov podmieňujú sférolitickú stavbu. V detailoch miestami vidieť javy zatlačania — pseudomorfózy najmä tmavých minerálov po puklinách (mastenec, chlorit, karbonát). Rozklad báziických plagioklasov na zmes sekundárnych minerálov (plagioklas II, chlorit, kalcit, kremeň) lokálne spôsobuje vznik mozaikovej drobnozrnnnej štruktúry.

Pre prevažnú časť študovaných vzoriek gabropegmatitov je charakteristická intenzívna hydrotermálno-pneumatolytická premena. Už makroskopicky sa prejavuje zakalením plagioklasov, ktoré v procese premeny nadobúdajú mliečnobielu farbu za súčasnej straty štiepatelnosti. Sekundárne premeny sa na tmavých mineráloch prejavujú menej výrazne.

Rombický pyroxén tvorí prevažne glomerofyrické zhluky krátkych stĺpciek. Je čerstvý, nevýrazné premeny postihujú len najbližšie okolie štiepných trhlín (chloritizácia, steatitizácia, karbonatizácia). Charakteristický je zreteľný pleochroizmus (α' — svetlozelený, γ' — ružovohnedý), čo svedčí o pod-

Obr. 2. Serpentinizovaný xenolit (?) okolného ultrabázika v prevažne plagioklasovej hmote gabropegmatitu.

Fig. 2. Serpentinized xenolith (?) of surrounding ultrabasite in predominantly plagioclase mass of the gabbropegmatite.

statnom zastúpení ortoferosilitovej molekuly („hyperstén“). Charakteristické sú reakčné lemy dlhostĺpčekovitého monoklinického sýtozeleného amfibolu okolo jednotlivých stĺpčekov, resp. glomerofyrických zhlukov pyroxénov.

Monoklinický pyroxén je spravidla prítomný len vo vedľajšom až akcesorickom množstve. Tvorí izolované zrná, resp. je prítomný v glomerických zhlukoch. Oproti rombickému pyroxénu ho intenzívne pseudomorfuje agregát svetlozeleného monoklinického amfibolu. Zatláčanie je difúzneho typu, pričom vznikajúci amfibol má vo vzťahu k pyroxénu často „myrmekitickú“ štruktúru. Je bezfarebný, zhášanie $\gamma'/c = 40-42^\circ$. Podobne ako pri rombických pyroxénoch sú aj monoklinické typy premenené najmä v okolí štiepných trhlín.

Monoklinické amfiboly sú čo do usporiadania a optických vlastností reprezentované niekoľkými typmi. Vo výbrusoch sa zistili nasledujúce typy:

a) Trávovozelený amfibol tvorí prevažne izolované zrná v plagioklasovej hmote. Veľmi sporadicky sa pozorovali aj glomerofyrické zhluky drobných (0,1 mm) jedincov. Distribúcia sýtozeleného amfibolu v gabropegmatite je veľmi nerovnomerná.

b) Svetlozelený až bezfarebný monoklinický amfibol („uralitický“ typ) tvorí jednak plstnaté zhluky drobnostĺpčekovitých jedincov, ktoré najčastejšie pseudomorfujú monoklinické pyroxény, jednak tvoria agregáty v ledoch rombických, zriedkavejšie aj monoklinických pyroxénov.

Z uvedenej priestorovej orientácie v hornine i z priestorových vzťahov k ostatným podstatne zastúpeným minerálom gabropegmatitu vychádza, že sýtozelený („obecný“) amfibol vznikol pravdepodobne priamou kryštalizáciou z taveniny. Naproti tomu svetlozelený až bezfarebný aktinolitický amfibol („uralit“) predstavuje produkt sekundárnej premeny najmä pyroxénov.

Biotit je prítomný len v akcesorickom množstve. Nebol v každom študovanom výbruse. Viazal sa najmä na sýtozelený amfibol — miestami možno pozorovať vznik pseudomorfóz biotitu. Biotit teda vznikol pravdepodobne až v závere kryštalizácie danej minerálnej asociácie gabropegmatitu.

Plagioklasý predstavujú objemovo dominujúce minerály gabropegmatitu. Podľa stupňa zachovanosti sa dá pozorovať celý rad plagioklasov od nepremenených až po hydrotermálne-pneumatolyticky úplne rozložené plagioklasý. Zatiaľ čo sa čerstvé plagioklasý už makroskopicky vyznačujú výraz-

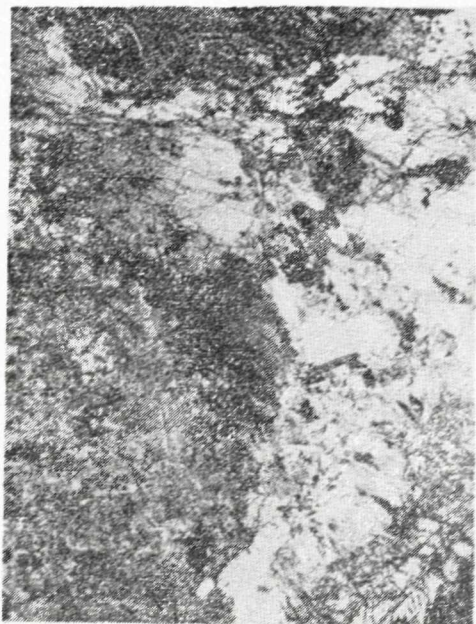
Obr. 3. Steatitizácia okrajov glomerofyrických zhlukov pyroxénov. Zväčš. 11 $\times$, X nikoly.

Fig. 3. Steatitization on the rims of pyroxene glomerophyric aggregate.

ným leskom a popolavosivou farbou, sekundárnou premenou dochádza k ich vybieľovaniu za vzniku až mliečnobielych sekundárnych pseudomorfóz bez štiepatelnosti, ktoré sa vyznačujú matným leskom.

Čerstvé plagioklasy sú prevažne albiticky mnohonásobne zrastené. Okrem albitového sa často uplatňujú aj ďalšie zrasty — karlovarský a periklinový. Bazicitá plagioklasov dosahuje 60 % An. Tvorí prevažne zrná vo veľkosti nad 0,5 cm, príp. drobnozrnnú mozaiku medzi glomerofyrickými pyroxénmi, príp. i pyroxénmi a amfibolmi. Prevažná časť plagioklasov, najmä tenkých (priemerne mocných niekoľko cm) žíl gabropegmatitov je úplne sekundárne premenená. Takéto typy majú vo výbrusoch hnedé až hnedočervenkasté sfarbenie, izotropný až agregátne polarizujúci charakter. Sekundárny rozklad plagioklasov sa miestami prejavuje vznikom nepravidelne obmedzených polôh v agregátoch primárnych plagioklasov, zložených z drobnozrnného plagioklasu II. generácie (An 6—8 %), chloritu, drobných zŕn kalcitu a kremeňa.

Sekundárnymi premenami gabropegmatitov došlo aj k vzniku vlásočnicových žíl masťenca, chloritu, karbonátu, ojedinele aj minerálov epidotovej skupiny a hydratov Fe. Z primárnych akcesorických minerálov bol zistený apatit a magnetit. Pri hydrotermálnej premene gabropegmatitu miestami vznikli ser-

Obr. 4. Agregát svetlozelených amfibolov (svetlá poloha) medzi premenenými plagioklasmi a pyroxénmi (mimo obr.). Zväčš. 14×, X nikoly.

Fig. 4. Aggregate of light-green amphibole (light belt) between altered plagioclase and pyroxene (outside of the figure). Magn. 14×, X nicols.

Obr. 5. Pseudomorfóza chloritického agregátu (stred obr.) po tmavom mineráli. Okolná usmernená hmota je rozložený plagioklas. Zväčš. 20×, X nikoly.

Fig. 5. Pseudomorphose of chloritic aggregate (center) after mafic mineral. Surrounding matter with linear structures is desintegrated plagioclase. Magn. 20x. X nicols.

pentínové minerály (najmä na štiepných trhlinách ortopyroxénov). Intenzita serpentinizácie pyroxénov je však prevažne len veľmi nevýrazná.

V nepravidelných, často až niekoľkokocentimetrových hniezdach serpentínových minerálov ($\pm$ pyroxény) sa miestami zistila prítomnosť chrómspinelidov. V týchto prípadoch predstavujú serpentínové zhluky najpravdepodobnejšie útržky okolnej horniny gabropegmatitu, t. j. serpentinizovaných peridotitov. V časti študovaných žíl gabropegmatitov (podľa dostupného vzorkového materiálu sa zdá, že ide najmä o hrubšie žilky) bolo možno pozorovať anchimonominerálne, resp. biminerálne lemy. Tvorí ich svetlozelený aktinolitický amfibol, príp. amfibol a chlorit. Ide o produkt reakčno-metasomatických premien na styku žíl gabropegmatitov a okolných ultramafitov.

Amfibol z reakčnej zóny (netypicky vyvinutý „blackwall“) tvorí dlhé stĺpčky snopcovitej až sférolitickej textúry. Je svetlozelený s hnedastým odtieňom (γ'). Zhášanie γ/c — do 22° . Chlorit je reprezentovaný silne horečnatým typom, pričom jeho vzťahy k amfibolu sú sin- až postgenetické. Chlorit tvorí zhluky lupeňov nepravidelných tvarov, pričom ide často o tesnú priestorovú väzbu na amfibol.

Pre reakčnú zónu na styku gabropegmatitu a ultrabazitu je charakteristická aj prítomnosť ďalších lupenitých silikátov: flogopitu a fuchsite. Flogopit tvorí drobné (0,1 mm) lupene, príp. zhluky lupeňov prevažne v amfibolickom agregáte. Na rozdiel od biotitu, ktorý sa v akcesorickom množstve zistil v plagioklasovo-pyroxénovej hmote gabropegmatitov, má flogopit výrazne nižší n a D . Je žltavo (α') až svetločervenohnedo pleochroický (γ'). Ojedinelé fuchsite sa vyznačujú tyrkysovou farbou (γ') a na rozdiel od chloritu výrazne vyšším indexom lomu.

Okrem gabropegmatitov a uvedených amfibolických, resp. amfibolicko-chloritických lemov na okrajoch žíl gabropegmatitov bolo v dostupnom vzorkovom materiáli možno pozorovať prítomnosť žíl a hniezd vyplnených zhlukmi svetlozelených monoklinických amfibolov a miestami aj chloritom. Aj v prípadoch, keď v takýchto žilkách prítomnosť plagioklasov nemožno pozorovať, genetická spätosť hniezd a žíl s prenikom gabropegmatitickej hmoty, resp. hydrotermálnopneumatolytických roztokov do ultrabazitu je najpravdepodobnejšia. Súčasne však nie je vylúčená možnosť, že žilky amfibolov predstavujú transformované žilky a polohy pyroxenitov.

Obr. 6. Steatitizácia porfyrického romboického pyroxénu po puklinách. Zväčš. $11\times$, X nikoly.

Fig. 6. Steatitisation of rhombic pyroxene phenocryst along fissures. Magn. $11\times$. X nicols.

	1	2	3	4	5	6	7
SiO ₂	35,22	37,94	44,29	44,72	37,54	43,66	45,85
TiO ₂	0,25	0,05	0,10	0,10	0,18	—	st.
Al ₂ O ₃	15,15	15,02	19,43	4,09	15,60	35,68	21,93
Fe ₂ O ₃	1,86	0,97	1,13	3,64	0,98	—	3,82
FeO	4,92	5,11	5,77	5,75	3,12	0,20	5,54
MnO	0,14	0,11	0,12	0,16	0,10	0,06	—
MgO	11,27	9,63	9,24	21,81	15,52	0,12	5,14
CaO	15,44	21,59	12,75	12,95	20,40	18,44	12,93
Na ₂ O	1,74	0,68	1,30	0,24	—	0,82	2,21
K ₂ O	0,15	0,17	0,23	0,10	0,14	0,10	0,43
P ₂ O ₅	0,28	0,01	0,02	0,02	0,26	st.	—
NiO		0,038	0,025	0,22			
CoO		0,005	0,005	0,007			
Cr ₂ O ₃		0,007	0,005	0,013			
str. suš.	1,03	1,04	0,93	0,62			
str. žih.	12,39	7,41	4,65	5,63			
Σ =	99,84	99,780	100,095	100,40			

- 1 — Amfibolicko-pyroxenický gabropegmatit (čiastočne hydrotermálne-pneumatolyticky premenený). Ko-1, 1034 bm.
- 2 — Gabropegmatit (J. Zlocha et al. 1975). Ko-1, 1103,5 bm.
- 3 — Gabropegmatit (J. Zlocha et al. 1975). Ko-1, 1044 bm.
- 4 — Gabropegmatit (J. Zlocha et al. 1975). Ko-1, 1348,2 bm.
- 5 — Gabropegmatit, Alapajevskij masív na Urale (P. M. Tatarinov 1940 — in N. M. Uspenskij 1938).
- 6 — Gabropegmatit, hora Alping na Urale (N. A. Sirin 1945 — in N. M. Uspenskij 1938).
- 7 — Gabropegmatit, Kamenuškovskij masív na Urale (L. Duparc 1920 — in N. M. Uspenskij 1938).

Celkove možno v ojedinelých prípadoch v rámci pegmatitových žíl (1045 bm) pozorovať polohy anchimonominerálneho plagioklasového zloženia — labradoritové plagioklasity. Tieto polohy majú oproti základnému amfibolicko-pyroxenickému gabropegmatitu neostre obmedzenie. Obsah tmavých minerálov v nich je 0—10 %. Zrnnosť labradoritových fácií je nevýrazne väčšia ako zrnnosť základného typu gabropegmatitu. Bazicita plagioklasu zodpovedá bazicite prevládajúcich variet (do 60 % An).

Rozličné zastúpenie minerálov v gabropegmatitoch sa prejavuje aj v ich chemických analýzach (anal. 1—4 v tab. 1). Značné rozdiely v chemickom zložení gabropegmatitov sú však zrejmé aj z analýz týchto hornín z Uralu (anal. 5—7 v tab. 1). V dôsledku hrubo- až veľkozrnného charakteru dáva modálne zloženie gabropegmatitov z vrtu Ko-1 (pre každú vzorku planimetrické analýzy 2—3 výbrusov) o pomernom zastúpení minerálov v týchto horninách len informatívnu predstavu (tab. 2).

Poznámky ku genéze gabropegmatitov

Gabropegmatity predstavujú jeden zo zriedkavých typov žilných hornín. Spravidla vystupujú v bazických hlbinných horninách, príp. v rozličných

	1045a	1045b	1034	1045c
rombický pyroxén	14	16	31	8
monoklinický pyroxén	11	5	4	—
amfibol	2	9	3	—
biolit	+	2	1	—
plagioklas	72	46	53	92
sekund. min. / po tmavých min.	+	8	3	—
/ po svetlých min.	+	12	4	—
akcesórie	—	2	1	—

+ = prítomné ojedinele

1045a — dvojpyroxenický gabropegmatit

1045b — amfibolicko-pyroxenický gabropegmatit

1034 — pyroxenický gabropegmatit

1045c — labradoritová fácia gabropegmatitu

typoch ultrabázických hornín. Sú však známe aj preniky žíl gabropegmatitov i do rozličných typov metamorfovaných a eruptívnych hornín (N. M. Uspenskij 1968).

Spoločným znakom gabropegmatitov, známym už od času ich definície (H. Fox — J. Teall 1893), je ich malá mocnosť. Prítom sa najvýraznejšie viažu na masívy gabroperidotitového typu. Klasickým príkladom výskytov gabropegmatitov je Ural, odkiaľ ich v ostatnom čase opísal N. M. Uspenskij (1968).

Genéza gabropegmatitov nie je doteraz jednoznačne interpretovaná. Do úvahy prichádzajú najmä nasledujúce možnosti vzniku gabropegmatitov:

1. magmaticko-diferenciačný pôvod:
 - a) diferenciáty bazických magiem gabrového typu,
 - b) diferenciáty kyslých magiem granitového typu (stuhnutie v bazických až ultrabázických masívoch po predchádzajúcej asimilácii),
2. metamorfnometasomatický pôvod:
 - a) produkt selektívneho tavenia rozličných typov eruptív a metamorfitov,
 - b) metasomatický pôvod (replacement dykes).

Ďalej uvádzame základné znaky gabropegmatitov, ktoré pomáhajú riešiť ich genézu.

Gabropegmatity od Komároviec sú voči okolným ultrabázickým horninám ohraničené ostro. Najmä v mocnejších žilách možno pozorovať vznik reakčnometasomatickej zóny, ktorú tvorí monoklinický svetlozelený amfibol, chlorit, príp. aj ďalšie nepodstatne zastúpené minerály. Štruktúry samotného pegmatitu svedčia o kryštalizácii jeho hlavných minerálov z taveniny. Charakteristické je, že sú chrómspinelidy prítomné len v premenených útržkoch peridotitov v gabropegmatite. Za predpokladu, že by pegmatit predstavoval metasomaticky vzniknutú horninu, chrómspinelidy by najpravdepodobnejšie pretrvali meta-

somatické premeny a boli by prítomné v celej hmote gabropegmatitových žíl. Gabropegmatity majú aj napriek značne variabilnej mocnosti pomerne stále minerálne zloženie a homogénne textúry. Uvedené znaky svedčia o ich kryštalizácii z magmatickej taveniny.

V zmysle uvedených možností zostáva zodpovedať otázku, či charakterizované horniny predstavujú žilné deriváty kyslej alebo bázickej magmatickej taveniny. Treba pritom vychádzať z nasledujúcich údajov.

Pre granitické telesá Spišsko-gemerského rudohoria je charakteristický malý priestorový rozptyl pegmatitového a aplitového žilného roja okolo nich. Žilné roje sa okolo niektorých telies doteraz vôbec nezistili. Vychodí to z výrazne leukokratnej a preplynenej granitovej magmy, ktorá už diferenciáciou nebola schopná poskytnúť ešte tekavejšie deriváty pegmatitového typu. Kyslý charakter granitov je zároveň základným predpokladom pre tvorbu hydrotermálno-pneumatolytických kremenných žíl. Prínos SiO_2 do ultrabázického masívu by sa pravdepodobne prejavil vznikom mastenca. Ten sa však v telese v podobe žíl niekedy nezistil.

Prítomnosť veľkého ultrabázického telesa (systému telies) na križaní významných tektonických línií (rožňavská línia, línia „Darnó“, hornádskeho systému zlomov) dáva primárny predpoklad pre viacfázový vznik sústavy telies, pričom je prítomnosť bázických (gabrových) členov pravdepodobná. Ich prítomnosť zatiaľ indikujú len opísané gabropegmatity.

V prípade, že by sme študované gabropegmatity chápali ako žilné diferenciáty kyslej (t. j. granitovej) magmy, ich prítomnosť v telese ultrabazitov pri Komárovciach by indikovala doteraz najtesnejšiu známu priestorovú väzbu ultrabázického telesa a hypotetického granitového telesa v Západných Karpatoch. V prípade, že hypotetické kyslé magmatické teleso, podobne ako i ďalšie telesá granitov v Spišsko-gemerskom rudohorí, má acidný charakter s vysokým podielom mineralizátorov, práve geologická pozícia kyslej magmatickej taveniny v podloží staršieho (predvrchnokriedového) ultrabázického telesa by bola potenciálne najvhodnejšia pre vznik nerastných surovín rozličného typu (mastenec, azbestová mineralizácia, predpoklady pre vznik greisenovej zóny v endokontakte granitového telesa a i.).

Záver

Aj keď v oblasti Spišsko-gemerského rudohoria poznáme niekoľko desiatok telies ultrabázických hornín (z nich je časť dobre odkrytá najmä prieskumom azbestu), opísané gabropegmatity predstavujú doteraz prvý výskyt v ultrabázickom (resp. bázicko-ultrabázickom) telese Západných Karpát. Žily majú malú mocnosť; len ojedinele dosahujú 50 cm.

Základným typom gabropegmatitov v komárovskom telese sú amfibolicko-pyroxenické gabropegmatity. Miestami, a to najmä v mocnejších žilách, vystupuje fácia anchimonominerálneho plagioklasového zloženia — labradority. Ako reakčno-metasomatické zóny vznikli miestami na okrajoch gabropegmatitických žíl polohy a hniezda zložené z amfibolu a chloritu. Zaujímavá je prítomnosť flogopitu v týchto zónach.

Na základe textúrnych znakov, celkovo jednoduchého minerálneho zloženia a vzťahu žíl k okolným horninám predpokladáme magmatogénny pôvod gabropegmatitov. Z dostupného vzorkového materiálu vyplýva ich genetická spätosť s horninami gabrového typu.

Prítomnosť gabropegmatitov indikuje existenciu bázických (gabrových) členov v tomto zložitom telese (sústave telies) v juhozápadnej časti Košickej kotliny.

Horninové masívy takéhoto typu sa zvyčajne označujú ako gabroperidotitové masívy alpinotypného charakteru.

Doručené 7. 1. 1976

Odporučil L. Kamenický a I. Varga

LITERATÚRA

- Bárta, R. et al. 1989: Geofyzikálny výskum Spišsko-gemerského rudohoria. Manuscript — Geofond, Bratislava.
- Fox, H. — Teall, J. H. 1893: Notes on some coast sections at the Lizard. Q. J. G. S. (London) 42, 203 s.
- Hovorka, D. — Rojkovič, I. 1975: Ultrabázické teleso pri Hodkovciach (východné Slovensko). Acta geol. et geogr. univ. com., geol. (Bratislava), 28, s. 5—74.
- Hovorka, D. — Rojkovič, I. — Zlocha, J. 1975: Supergeneously altered ultrabasic rock-body near Hodkovce (East Slovakia) — West Carpathians. Proc. X. Congr. CBGA, Sect. IV — Min. Geoch. Metall. (Bratislava), s. 90—97.
- Kamenický, L. — Marková, M. 1957: Petrografické štúdie fylitdiabázovej série gemeríd. Geol. práce, Zoš. 45 (Bratislava), s. 109—180.
- Rozložník, P. 1935: Die geologischen Verhältnisse der Umgebung von Dobsina. Geol. Hung. (Budapest), 5, 118 s.
- Uspenskij, N. M. 1968: Negrantnyje pegmatity. Moskva, 233 s.
- Zlocha, J. 1973: Niklonosné produkty zvetrávania na ultrabázickom telese pri Hodkovciach na východnom Slovensku. Mineralia slov., 5, 3, s. 247—255.
- Zlocha, J. — Tomko, I. — Valko, J. 1975: Hodkovce — Ni rudy. Záverečná správa a výpočet zásob. Manuscript — Geofond, Bratislava.

Gabbropegmatite from the ultrabasic body near Komárovce (West Carpathian Mts)

D. HOVORKA — L. SNOPKO — J. ZLOCHA

Although several tens of ultrabasic rock bodies (one part of them being well exposed due to asbestos prospection) are known in the region of Spišsko-gemerské rudohorie Mts., the described gabbropegmatite represent so far first occurrence in the ultrabasic (resp. basic-ultrabasic) West Carpathian body. The veins are of small thickness and reach sporadically 50 cm.

The basic gabbropegmatite type in the Komárovce body are hornblende-pyroxene gabbropegmatites. In places, especially in thicker veins a facies of anchimonomineralic plagioclase composition — labradorites appears. On vein margins beds and clusters of amphibole and chlorite had generated as reaction-metasomatic zones. The presence of phlogopite in these zones is of interest.

Based on structural features, the uncomplicated mineral composition and relation of the veins to the country rocks, the magmatogenous origin of gabbropegmatites may be assumed. Their genetic alliance to gabbro type rocks follows from available sample material.

Gabbropegmatite presence indicates the existence of basic (gabbro) members in this complicated body (body complex) in the southwestern part of the Košice basin. These rock massif types are usually designated as gabbro-peridotite massifs of Alpine-type character.

Preloužil D. Hovorka